

Motion till riksdagen 2008/09:K4

av **Mikael Johansson m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2008/09:158

Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen för Sveriges räkning bör be om ursäkt och ta tydligt avstånd från den assimilationspolitik som bedrevs gentemot den samiskspråkiga och finskspråkiga befolkningen i Sverige under stora delar av 1900-talet.
2. Riksdagen beslutar att 6 § första stycket i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk får följande lydelse: Med förvaltningsområdet för finska avses kommunerna Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala, Övertorneå samt samtliga kommuner i Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län.
3. Riksdagen beslutar att 6 § tredje stycket i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk får följande lydelse: Med förvaltningsområdet för samiska avses kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Dorotea, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Krokom, Lycksele, Malå, Piteå, Skellefteå, Umeå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln, Åre, Åsele, Älvdalen, Älvsbyn och Östersund.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort kravet på grundläggande kunskaper för att få undervisning i minoritetsspråk.

Motivering

Miljöpartiet välkomnar regeringens initiativ att stärka de nationella minoriteternas rättigheter samt minoritetsspråken. Den nya lagen förtydligar samhällets åtaganden att tillgodose de nationella minoriteternas tillgänglighet till

Fel! Okänt namn på

samhällets viktigaste myndigheter på sitt eget språk. Men samtidigt finns det ett antal grundläggande brister i regeringens politik, som krävs för att läka såren efter Sveriges assimileringspolitik som bedrivits mot de nationella minoriteterna under 1900-talet.

Det tredje benet i den gröna politiken för lika rättigheter är vikten av en modern minoritetspolitik. Majoritetsbefolkningen har gratis tillgång till sin kultur och sitt språk. För minoriteter är det däremot ett ständigt pågående arbete att upprätthålla de egna traditionerna, gruppkänslan och den egna identiteten. Miljöpartiet anser att staten har ett ansvar att underlätta det arbetet.

I dag omfattas de fem nationella minoriteterna romer, judar, sverigefinnar, tornedalingar och samer av ett särskilt skydd. Sverige bör utveckla en modern minoritetspolitik som skapar förutsättningar för alla minoriteter, samtidigt som de nationella minoriteterna även fortsättningsvis intar en särställning.

Inom ramen för en modern minoritetspolitik bör samtliga etniska minoriteter få möjlighet att värna sin kultur och sitt språk, och det bör finnas stöd för denna verksamhet.

I det följande utvecklar Miljöpartiet de områden som regeringen till synes väljer att inte åtgärda för att ge de nationella minoriteterna fullgoda rättigheter.

Miljöpartiet kräver att Sverige ber om ursäkt

Mark Levensgood har på ett komiskt sätt exemplifierat okunnigheten med hur han som finlandssvensk invandrare i Sverige skickades på kurs i svenska trots att svenska var det enda språk han kunde. Mindre komiskt är dock hur det under första delen av 1900-talet pågick en effektiv, politiskt sanktionerad insats för att utplåna finskan hos den finskspråkiga delen av befolkningen.

I Norrbotten, där undervisningen tidigare bedrivits på barnens modersmål, infördes svenskspråkiga statskolor och barnen förbjöds att tala något annat språk än svenska i skolan. Föräldrar uppmanades att sluta prata sitt finska modersmål med sina barn, och möjligheterna till vidareutbildning på och i finska skars av. Först på 1970-talet fick Sverige egentligen en nationell språkpolitik där respekten för barnens modersmål stod i centrum.

Att ta ifrån människan hennes modersmål är att slå undan fötterna och göra henne rotlös. Kontakten med den egna kulturen och den egna släkten försvåras. Rätten att få använda sitt modersmål anses därför vara en mänsklig rättighet. Ett barn som förvägras detta får också svårare att lära sig andra språk. Risken är att barnet blir sämre i tal och skrift på sitt nya påtvingade språk, när kunskapen i modersmålet beskurits. Resultatet kan bli en halvspråkighet där kunskapen i båda språken brister. Detta har Sverige utsatt finskspråkiga barn för under en stor del av 1900-talet.

Den politik som bedrevs då har återverkningar i dag. De samiska språken drabbades av samma assimileringssiver och har i dag en svag ställning. Att finskan inte gått samma öde till mötes beror på den stora grupp finska invandrare som kom svensk industri till undsättning när vi hade brist på arbetskraft

under 1960–70-talen. I dag minskar deltagandet i modersmålsundervisning på finska, sannolikt på grund av finskans låga status och negativa attityder från omgivningen.

Svenska staten bör uttala en offentlig ursäkt och ett tydligt avståndstagande från den assimilationspolitik som bedrevs gentemot den samiskspråkiga och den finskspråkiga befolkningen i Sverige under stora delar av 1900-talet.

Utvidga förvaltningsområdet för finskan och samiskan

Regeringen frångår utredningens förslag att utvidga finska språkets (med status som minoritetsspråk) förvaltningsområde att gälla hela Mälardalsregionen. Regeringen yrkar att endast de kommuner som för tillfället ställt sig positiva till att ingå i förvaltningsområdet ska göra detta.

Miljöpartiet anser att det är beklämmande att tillfälliga politiska majoriteter i kommunerna i Mälardalsregionen ska ha rätt att bestämma över huruvida en grundläggande mänsklig rättighet åtföljs. Rätten till minoritetsspråk ska gälla i de områden som är högaktuella med anledning av den andel finlandssvenskar som är bosatta där.

Miljöpartiet anser att Sverige bör utöka det område där finska språket har status som nationellt minoritetsspråk till att omfatta alla kommuner i Södermanlands, Västmanlands, Upplands och Stockholms län, i enlighet med det förslag som lades fram i den statliga utredningen Rätten till mitt språk (SOU 2005:40). Med stärkta språkliga rättigheter följer också att språket och kulturen får en högre status.

I samma utredning föreslås också en utvidgning av förvaltningsområdet för samiska som minoritetsspråk till att också gälla kommunerna Arvidsjaur, Berg, Dorotea, Härjedalen, Krokom, Lycksele, Malå, Piteå, Skellefteå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Vindeln, Åre, Åsele, Älvdalen, Älvsbyn och Östersund. Regeringen har även här föreslagit en begränsad utvidgning, som inte omfattar Dorotea, Krokom, Piteå, Skellefteå, Vindeln, Åsele och Älvsbyn. Miljöpartiet anser att riksdagen bör stödja det förslag utredningen har lagt fram i detta avseende.

Kravet på grundläggande kunskaper

I dag ställs krav på grundläggande kunskaper för att få undervisning i minoritetsspråk. Utredningen Rätten till mitt språk (SOU 2005:40) föreslår att detta krav tas bort. Väsentligt i detta sammanhang är behovet av en vitalisering av minoritetsspråken.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet anser att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att kravet på grundläggande kunskaper i minoritetsspråken tas bort.

Stockholm den 25 mars 2009

Mikael Johansson (mp)

Mehmet Kaplan (mp)

Maria Wetterstrand (mp)

Jan Lindholm (mp)